

ارتباط بین بیش اعتمادی مدیریت و محافظه کاری حسابداری در شرکت های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

علی هوشمندنیا^۱، علی اکبر نظری^۲، شکوفه آذین مهر^۳، محمد تقی پور^۴

^۱ کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه غیاث الدین کاشانی.

^۲ عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول.

^۳ کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه غیاث الدین کاشانی.

^۴ دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران.

نام نویسنده مسئول:

محمد تقی پور

چکیده

سابقه و هدف: هدف اصلی ما در این تحقیق، بررسی و ارزیابی ارتباط بین بیش اعتمادی مدیریت و محافظه کاری حسابداری شرکت ها می باشد. مواد و روش ها: روش پژوهش حاضر کاربردی و داده های آن به روش کتابخانه ای استخراج شده است و از نظر روش اجرا از نوع همبستگی است. یافته ها: با توجه به بررسی رابطه بین بیش اعتمادی مدیران و محافظه کاری حسابداری شرکت ها، نتایج به دست آمده نشان می دهد زمانی که بیش اعتمادی مدیران افزایش پیدا می کند، احتمالاً میزان محافظه کاری حسابداری آنها کاهش پیدا می کند. استنتاج: تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که فرضیه پژوهش تایید می شود. یعنی: بین بیش اعتمادی و محافظه کاری حسابداری ارتباط معناداری وجود دارد. **واژگان کلیدی:** چرخه تبدیل وجه نقد، ارزش افزوده اقتصادی، اهرم مالی، اندازه شرکت.

مقدمه

امروزه مدیریت ریسک به عنوان یک ابزار هوشمند مدیریتی و محرک اقتصادی مهم مورد توجه صاحبان سرمایه، مدیران سازمانها، شرکتها و تصمیم گیرندگان قرار گرفته است (آلارم و ایرم، ۲۰۱۰). در این شرایط شرکتها برای دستیابی به اهداف خود و کاهش اثر نامطلوب نوسانات، برای مدیریت نمودن ریسک هایی که با آن مواجه اند، اهمیت زیادی قائل هستند. به بیان دیگر زندگی امروز در حالی ادامه می یابد که شرایط عدم اطمینان بر کلیه امور سایه انداخته و فرآیند تصمیم گیری را متحول کرده است. تغییرات قیمت کالاهای اساسی، تغییرات نرخ ارز، تغییرات نرخ سود و همچنین تغییرات قیمت سهام مواردی هستند که سازمان های امروزی دائماً با آن دست به گریباند. این تغییرات در کنار سایر تغییرات محیطی، باعث ظهور نظریات جدید علمی در حوزه مدیریت شده است، تا آنجا که نظریه آشوب به وجود آمده و سازمان ها را در محیطی با پیچیدگی زیاد و در عین حال قابل مدیریت، تصویر کرده است. بنابراین ریسک پذیری قسمت جدایی ناپذیر هر کسب و کاری است (عطاطلب و خدام، ۱۳۹۰).

از سوی دیگر، یکی از مفاهیم مؤثر در گزارشگری مالی شرکتها، محافظه کاری است که نفوذ آن در حسابداری سابقه ای طولانی دارد. رویه های حسابداری محافظه کارانه، مدیران را از رفتار فرصت طلبانه و خوش بینی بیش از حد در ارائه سود باز می دارد. اعمال محافظه کاری در سود باعث افزایش سودمندی صورتهای مالی بویژه در قراردادهای می شود (سانچز و همکاران، ۲۰۰۹).

مواد و روش

این تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی و از نظر روش اجرا از نوع همبستگی است.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه شرکت های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۵ می باشند. بدلیل اینکه تعداد شرکت های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران زیاد می باشند از روش حذفی سیستماتیک برای نمونه گیری استفاده شده است.

روش های تجزیه و تحلیل آماری

با استفاده از مشخصه های آماری نظیر فراوانی، درصد و میانگین به تحلیل و توصیف ویژگی های جامعه پرداخته و جهت آزمون فرضیه و تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار Excel و همچنین نرم افزار آماری Eviews استفاده شده است.

بخش توصیفی متغیر تحقیق

جدول (۱): آماره های توصیفی متغیر کمی تحقیق

پارامتر/متغیر	نماد	میانگین	میان	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
محافظه کاری حسابداری	CONSERVATISM	-0.037914	-0.021532	0.721747	-0.658474	0.144836
بیش اعتماد مدیریت	OC	0.533179	1.000000	1.000000	0.000000	0.499091

آزمون مانایی

جدول (۲): آزمون ایستایی متغیر تحقیق

ADF (دیکی فولر تعمیم یافته)			
متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح احتمال
محافظه کاری حسابداری	CONSERVATISM	-19.95098	□ 0.0000
بیش اعتماد مدیریت	OC	-34.49817	□ 0.0000

فرض صفر در آزمون فوق، بیانگر نامانایی متغیرها است لذا، چنانچه مقدار آماره محاسبه شده، بزرگ تر از مقدار مربوط به سطح اطمینان رایج باشد، فرض صفر مبتنی بر نامانایی رد می شود. با توجه به میزان سطح احتمال مندرج در جدول فوق، فرض صفر مبنی بر نامانا بودن متغیرهای پژوهش رد می شود. از این رو، متغیر مورد استفاده فاقد ریشه واحد بوده و ایستا (مانا) می باشند.

مدل رگرسیونی

جدول (۳): نتایج آزمون چاو (F لیمر) و هاسمن

آزمون	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
لیمر (F چاو)	6.523406	(143,1146)	0.0000	پانلی (تابلویی)
هاسمن	77.66675	6	0.0000	اثرات ثابت

با توجه به نتایج آزمون چاو مدل رگرسیونی پژوهش با استفاده از روش داده های پانلی (اثرات ثابت) برآورد گردید و نتایج آن در جدول (۴) منعکس شده است. نتیجه این آزمون نشان داد مشکل خاصی برای اجرای مدل های مورد نظر جهت آزمون فرضیه تحقیق وجود ندارد. نتایج برآورد آماره دوربین و واتسون در جهت تایید استقلال اجزای خطا نشان از برآورد این آماره بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد. از آن جا که این مقدار نزدیک به مقدار تجربی ۲ قرار دارد می توان فرض استقلال اجزای خطا را پذیرفت. مقادیر شاخص VIF که در جهت سنجش عدم همخطی میان متغیر مستقل تحقیق محاسبه می شود، کوچک تر از مقدار بحرانی ۱۰ به دست آمده اند که نشان از عدم وجود همخطی شدید میان متغیر مستقل تحقیق دارد و از این رو می توان پذیرفت که دقت ضرایب تاثیر متغیرهای مستقل در مدل تحقیق، تحت تاثیر روابط درونی متغیر مستقل قرار نگرفته است. نتایج به دست آمده برای سطح معناداری آزمون بروش-پاگان که جهت بررسی عدم وجود ناهمسانی واریانس در بین اجزای خطا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، بالاتر از ۵٪ □□□ می باشد که بیانگر عدم رد فرضیه مخالف مبنی بر همسانی واریانس در بین اجزای خطای مدل می باشد. از این رو می توان پذیرفت که مفروضات اولیه رگرسیون برقرار بوده و نتایج مدل در تعیین اثرات قابل استناد است. در نهایت، بر اساس شاخص های نیکویی برازش مدل مشاهده می شود که سطح معناداری آماره F تحلیل واریانس کمتر از خطای نوع اول ۰/۰۵ به دست آمده و نشان از معناداری مدل رگرسیونی مورد تخمین دارد. هم چنین، ضریب تعیین اصلاح شده مدل نیز نشان می دهد بیش از ۸۰ درصد از تغییرات موجود در محافظه کاری حسابداری شرکت های نمونه پژوهش در دوره بررسی توسط متغیرهای مستقل و کنترلی این مدل ها تبیین می گردد.

بررسی مدل رگرسیونی

جدول (۴): نتایج آماری آزمون مدل رگرسیونی

$\text{CONSERVATISM}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{OCI}_{i,t} + \beta_2 \text{LIFE_CYCLE}_{i,t} + \beta_3 \text{ACCI}_{i,t} + \beta_4 \text{MTBI}_{i,t} + \beta_5 \text{LEVI}_{i,t} + \beta_6 \text{SIZE}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$				
متغیر	ضریب	آماره تی	معناداری	هم خطی
C	0.036112	4.567073	0.0000	-
OC	-0.005066	-3.052043	0.0023	1.063934
LIFE CYCLE	-0.017933	-10.89258	0.0000	1.050228
ACC	-0.962022	-142.8602	0.0000	1.143347
MTB	-0.003086	-2.534560	0.0113	1.359912
LEV	-0.108012	-20.67771	0.0000	1.372481
SIZE	0.000359	0.307861	0.7582	1.027922
ضریب تعیین تعدیل شده	0.801505	دوربین واتسون	1.905955	
F آماره	36.09466	معناداری	0.000000	
بروش-پاگان	2.455008	معناداری	0.8735	

همان گونه که در جدول (۴) مشاهده می شود، با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل بیش اعتمادی مدیران شرکت (OC) که دارای مقداری پایین تر از خطای ۵ درصد است، می توان پذیرفت که این متغیر دارای رابطه معناداری با محافظه کاری حسابداری شرکت ها می باشد. بیشتر اینکه ضریب به دست آمده برای متغیر بیش اعتمادی مدیران شرکت های بورسی منفی است که نشان می دهد بیش اعتمادی مدیران شرکت دارای رابطه معکوسی با میزان محافظه کاری حسابداری آنها می باشد (تایید فرضیه تحقیق).

فرضیه تحقیق: بین بیش اعتمادی و محافظه کاری حسابداری ارتباط معناداری وجود دارد.
در فرضیه تحقیق به بررسی رابطه بین بیش اعتمادی مدیران و محافظه کاری حسابداری شرکت ها پرداخته شد که نتایج به دست آمده برای فرضیه تحقیق نشان می دهد زمانی که بیش اعتمادی مدیران افزایش پیدا می کند، احتمالاً میزان محافظه کاری حسابداری آنها کاهش پیدا می کند.

پیشنهادهای پژوهش

نتایج این تحقیق قابل استفاده برای سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان و تحلیل گران و تمام افراد و سازمان هایی است که به نوعی با فعالیت سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار درگیر هستند مفید باشد.
➤ با توجه به نتایج به دست آمده برای فرضیه تحقیق پیشنهاد می شود الزامات افشای ناظر بر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار از سوی پژوهش گران، به طور مستمر ارزیابی شود و هدف ارتقای شفافیت مالی در کشور مدنظر قرار گیرد. ضمن اینکه مدیران دارای اطمینان بیش از اندازه بایستی توجه داشته باشند که شناسایی با تاخیر اخبار بد می تواند منجر به صدمات آتی زیادی برای شرکت ها گردد.

منابع و مراجع

- [۱] آهی تبار، پیمان، دبداب، امید، جعفری، سمیه، تقی پور، محمد (۱۳۹۷). بررسی رابطه چرخه تبدیل وجه نقد و ارزش افزوده اقتصادی (اندازه شرکت ها). مجله تخصصی مدیریت. شماره ۴۰، جلد ۱، ص ۴۰-۱.
- [۲] تقی پور، محمد، آهی تبار، پیمان، عبدی، جلال، ارزنلو، اسماعیل (۱۳۹۷). بررسی رابطه چرخه تبدیل وجه نقد و ارزش افزوده اقتصادی در شرکتهای پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران (اهرم مالی شرکت ها). ششمین کنفرانس ملی اقتصاد در شرایط تحریم. مازندران. بابلسر.
- [۳] ملکیان، اسفندیار و اصغری، جعفر، "مطالعه رابطه بین ارزش افزوده اقتصادی و نرخ بازده داراییها در راستای ارزیابی عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار ایران"، بورس، شماره ۵۴-۵۵، ۱۳۸۵، ص ۲۴ ص ۳۳
- [۴] ملکیان، اسفندیار، کامیابی، یحیی، یزدانی، محبوبه، (۱۳۹۱) "بررسی رابطه بین ارزش افزوده اقتصادی و چرخه تبدیل وجه نقد در شرکتهای پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد آیت الله آملی
- [5] Anser raheem , cash canversion cycle and firm's profitability, 2013
- [6] Hager, H.C. (1976). Cash Management and Cash Cycle. Management Accounting, March, p. 19-21.
- [7] Kamath, R. (January/February 1989). How Useful are Common Liquidity Measures? Journal of Cash Management, p. 24-28.
- [8] Largy, J.A., Stickney, C. P. (1980). Cash Flows Ratio Analysis and the W.T Grant Company Bankruptcy. Financial Analysis Journal, July/August, p. 51-54.
- [9] Nobaee Haithman. 2010. Cash Conversion Cycle and Firm's Performance of Japanese Firms , p. 1-8.
- [10] Nobaee Haithman. 2010. Working Capital Management and Firm's Profitability: An Optimal Cash Conversion Cycle, p. 1-18.
- [11] Raheman, A. Nasr, M. (2007). "Working Capital Management and Profitability: Case of Pakistani Firms", Int. Rev. Bus. Res. Papers. 3(1):279-300.
- [12] Sadia majeed , the realationship between cash canversion cycle and profitability of firms, 2013.
- [13] Sadia majeed , the realationship between cash canversion cycle and profitability of firms, 2013.
- [14] Safari Hosein. (2011). The Investigation of Relationship between Working Capital Management and Profitability in Tehran Stock Exchange. A M.S Thesis, Shahid Beheshti University, p. 3.
- [15] Tereul, Garcia, P.J. Solano, M, P. (2007). "Effects of Working Capital on SME Profitability", International Journal of Managerial Finance, Vol. 3 (2), pp. 164 – 177.